

Deel 2: Zonnepanelen binnen een beschermd dorpsgezicht, rijks- en gemeentelijke monumenten.

Inleiding

Voor panden in een beschermd dorpsgezicht¹ en op rijks- en gemeentelijke monumenten is het plaatsen van zonnepanelen niet vergunningsvrij. Steeds meer eigenaren en huurders van gebouwen wekken hun energie op met de zon. Om een juiste balans te vinden tussen de wensen van eigenaren (vanuit het individuele maar soms ook ideële belang) en het openbare belang (behoud van monumenten / beschermde dorpsgezichten), maar ook het grote maatschappelijke belang van de productie van duurzame energie, zijn deze richtlijnen opgesteld. De belangrijkste voorwaarde hiervoor is dat de installatie vanuit het openbaar gebied niet of nauwelijks zichtbaar is.

Bij panden gelegen in een beschermd dorpsgezicht en rijks- en gemeentelijke monumenten weegt de zichtbaarheid van de panden vanuit de openbare ruimte en de inpassing ervan aan de architectuur van het pand zwaarder dan de optimale plaatsing van de panelen. Mogelijk kan dit tot gevolg hebben dat het rendement ervan minder hoog is omdat deze niet optimaal op de zon zijn georiënteerd.

In de gemeente Oldambt zijn er drie beschermde dorpsgezichten: Oostwold / Midwolda, Bad Nieuweschans en Nieuw Beerta. Dit zijn beschermde gezichten met elk een eigen karakter. De beschrijving van deze beschermde gezichten is vastgelegd in de bestemmingsplannen die ter plaatse gelden en de besluiten tot de aanwijzing van deze beschermde dorpsgezichten. Daarnaast heeft de gemeente 197 rijksmonumenten (exclusief vijf complexonderdelen) en één gemeentelijk monument.

Sinds vaststelling van dit beleid (december 2016) en heden is gebleken dat de richtlijnen zoals die zijn opgesteld in bepaalde gevallen te beperkend zijn. De gemeente vindt duurzaamheid belangrijk en wil ook binnen een beschermd dorpsgezicht de bewoners de mogelijkheid geven zonnepanelen voor eigen gebruik te plaatsen. Daarom is besloten de richtlijnen aan te passen zodat ook in een beschermd dorpsgezicht meer mogelijkheden zijn om zonnepanelen te plaatsen.

Richtlijnen

1. Voorkeur gaat uit naar plaatsing op de grond, op het achtererf. Daarvoor gelden de richtlijnen zoals aangegeven in het eerste deel van dit beleid (bladzijde 3 en 4).
2. Indien plaatsing op de grond niet mogelijk is, wordt gekeken naar een dak opstelling. In beginsel niet op of aan het hoofdgebouw, plaatsing op een ondergeschikt plat dak of bijgebouw heeft de voorkeur boven plaatsing op een schuin dakvlak van de hoofdkap. Is dit niet mogelijk dan moet aan de volgende voorwaarden worden voldaan;
 - a. Zonnepanelen worden niet geplaatst op het **voor**dakvlak dat is gekeerd naar het openbaar gebied;
 - b. Zonnepanelen zijn niet / zo min mogelijk zichtbaar vanuit het openbare gebied (straatniveau) **tenzij er geen andere mogelijkheid is (dit geldt alleen voor panden zonder rijksmonumentenstatus)**;
 - c. Het plaatsen van zonnepanelen op daken met een bijzondere vorm, zoals ronde, veelhoekige, spitse, bolle en holle vormen, is niet toegestaan;
 - d. Bij de plaatsing van de zonnepanelen is een goede ordening / schikking van belang; ~~De panelen mogen slechts een klein deel van het schuine dak bedekken. Alle elementen op een dak (dakramen, dakkapellen, schoorstenen of zonnepanelen) moeten een ondergeschikte rol spelen op het dak (niet meer dan 50% van het dakvlak);~~
 - e. ~~De zonnepanelen worden op de onderste helft van het dak geplaatst;~~
 - f. De zonnepanelen worden zoveel mogelijk geplaatst richting de achtergevel bij zijdakvlakken (bij boerderijen in ieder geval niet op het woonhuisgedeelte, maar op het schuurgedeelte);
 - g. De zonnepanelen worden uitgelijnd uit met de (de onderkant van) dakkapellen, dakramen en dergelijke. Aan de zijkanten van het dakvlak moet minimaal één dakpanrij zichtbaar blijven;
 - h. De panelen worden geplaatst in een rechthoekig blok, zonder verspringen;
 - i. De kleurstelling van de elementen dient passend te zijn bij het materiaal van de

¹ Artikel 4a.2 Bijlage II Besluit omgevingsrecht

- dakbedekking, zo min mogelijk reflectie. De voorkant van de panelen moet een egale kleur hebben, dus zonder wit rasterpatroon tussen de zonnepanelen;
 - j. Voor randen rondom de collector of het paneel wordt gekozen voor dezelfde terughoudende kleur. Ook andere zichtbare onderdelen zoals kabels, leidingen of bevestigingsmiddelen, mogen niet afwijken in glans en kleur;
 - k. Met zonnepanelen op daken van een bijzonder materiaal zoals riet, zink, koper zeldzame typen dakpannen en leien wordt terughoudend omgegaan.
- 3. Bij nieuwbouw worden zonnepanelen in het vlak van het dak geplaatst, verzonken tussen de pannen of dakbedekking, als onderdeel van het ontwerp;
- 4. Algemene voorwaarden voor het toepassen van zonnepanelen op het dak zijn:
 - a. binnen het dakvlak;
 - b. direct op het dakvlak;
 - c. hellingshoek gelijk aan hellingshoek dakvlak (uitgezonderd: plat dak);
 - d. onopvallende randafwerking
- 5. Het plaatsen van zonnepanelen mag niet tot gevolg hebben dat (hinderlijke) bomen worden gekapt of drastisch worden gesnoeid. Het uitgangspunt is dat bestaande bomen worden behouden.
- 6. De zonnepanelen moeten later eenvoudig verwijderd of vervangen kunnen worden zonder blijvende schade aan de materialen en constructies van het pand.
- 7. Afwijken van de richtlijnen
 - a. Van de richtlijnen kan worden afgeweken in bijzondere gevallen (bijzonder bouwwerk, kwaliteit van het ontwerp of van innovatieve oplossingen, bijzonderheden in energiehuishouding, bijzondere ligging en dergelijke);
 - b. Van de richtlijnen kan worden afgeweken als er donkere zonnepanelen worden toegepast die geïntegreerd zijn in de dakbedekking zelf of niet reflecterende zonnepanelen die aaneensluitend worden gemonteerd. Deze mogen op het gehele dakvlak worden gelegd (met uitzondering van het voorhuis) als de oorspronkelijke dakbedekking al verdwenen is en er nu golfplaten op liggen;
 - c. In het geval dat asbestdaken worden vervangen door daken met zonnepanelen kan ook van de richtlijnen worden afgeweken;
 - c. De aanvrager dient het plan goed te onderbouwen;
 - d. Burgemeester en wethouders dienen de afwijking van de bestaande richtlijnen voldoende te motiveren.

8. Handhaving

De gemeente heeft een beginselplicht om handhavend op te treden bij strijdige situaties. Dit is wettelijk vastgelegd en is gebaseerd op het algemeen belang dat gediend is met handhaving. Slechts onder bijzondere omstandigheden mag van ons worden gevraagd, dit niet te doen. Dit kan bijvoorbeeld als er concreet zicht op legalisering bestaat. Ook kan er vanaf worden gezien als handhavend optreden zodanig onevenredig is in verhouding tot de daarmee te dienen belangen. Er is daarom altijd sprake van een belangenafweging of handhavend op getreden moet worden.

Het wettelijk kader van de handhaving

In artikel 125 van de Gemeentewet is aan het college van burgemeester en wethouders de bevoegdheid gegeven om handhavend op te treden via de last onder bestuursdwang, last onder dwangsom en de bestuurlijke boete.

In artikel 5.17 Wet algemene bepalingen omgevingsrecht wordt aan het college van burgemeester en wethouders ook de bevoegdheid gegeven om bestuursrechtelijk op te treden. Zij mogen een besluit tot oplegging van een last onder bestuursdwang of oplegging van een last onder dwangsom gericht op naleving van het bepaalde bij of krachtens de betrokken wet.

Volgens artikel 5:21 Algemene wet bestuursrecht (Awb) wordt onder een last onder bestuursdwang verstaan, een herstelsanctie inhoudende een last tot geheel of gedeeltelijk herstel van de overtreding

en de bevoegdheid van het bestuursorgaan om de last door feitelijk handelen ten uitvoer te leggen, indien de last niet of niet tijdig wordt uitgevoerd.

In artikel 5:32 lid 1 van de Awb wordt bepaald dat een bestuursorgaan dat bevoegd is tot het toepassen van een last onder bestuursdwang in plaats daarvan een last onder dwangsom kan opleggen.

Artikel 5:31 d van de Awb geeft aan dat een last onder dwangsom een sanctie is die inhoudt een verzoek tot beëindiging van een overtreding en een verplichting tot betaling van een geldsom als dit verzoek niet wordt uitgevoerd.